

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

10. detsember 2020*

[24. märtsi 2021. aasta kohtumäärusega parandatud tekst]

Eelotsusetaotlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – Varjupaigapoliitika – Pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetlus – Direktiiv 2005/85/EÜ – Artikli 25 lõige 2 – Vastuvõetamatuse alused – Liikmesriigi ametiasutuste poolt varjupaigataotluse tagasilükkamine vastuvõetamatuse tõttu, kuna teises liikmesriigis on varem antud täiendav kaitse – Määrus (EÜ) nr 343/2003 – Määrus (EL) nr 604/2013

Kohtuasjas C-616/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Courti (kõrge kohus, Iirimaa) 2. juuli 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. augustil 2019, menetluses

M. S.,

M. W.,

G. S.

versus

Minister of Justice and Equality,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud C. Toader, M. Safjan ja N. Jääskinen,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– [Parandatud 24. märtsi 2021. aasta kohtumäärusega] M. S., esindajad: C. O'Dwyer, *SC, barrister* J. Buckley ja *solicitor* J. Brick,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

- [Parandatud 24. märtsi 2021. aasta kohtumäärusega] M. W., esindajad: C. O’Dwyer, *SC, barrister* J. Buckley ja *solicitor* J. Watters
- [Parandatud 24. märtsi 2021. aasta kohtumäärusega] G. S., esindajad: M. Conlon, *SC, barrister* D. Leonard, ja *solicitor* C. Ó Briain,
- [Parandatud 24. märtsi 2021. aasta kohtumäärusega] Minister of Justice and Equality ja Iirimaa, esindajad: M. Browne, G. Hodge ja A. Joyce, keda abistasid R. Barron, *SC*, ja *barrister* S. Kingston,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Tomkin, A. Azéma ja M. Condou-Durande,

olles 3. septembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiivi 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT 2005, L 326, lk 13) artikli 25 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt M. Si, M. W. ja G. Si ning teiselt poolt Minister for Justice and Equality (Iirimaa justiits- ja võrdõiguslikkuse minister) vahelises vaidluses selle üle, et viimane lükkas nende isikute rahvusvahelise kaitse taotlused tagasi põhjusel, et neile oli teises liikmesriigis antud täiendav kaitse.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2005/85

- 3 Direktiivi 2005/85 põhjendused 1, 6 ja 22 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Ühine varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühine varjupaigasüsteem, on osa Euroopa Liidu eesmärgist luua järk-järgult vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumatute asjaolude tõttu taotlevad õiguspäraselt kaitset ühenduses.

[...]

(6) Pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluste eeskirjade ühtlustamine peaks aitama piirata varjupaigataotlejate edasist liikmesriikide vahelist liikumist, mis on põhjustatud erinevustest õigusraamistikus.

[...]

(22) Liikmesriigid peaksid kontrollima kõikide taotluste sisu, st tuvastama, kas taotlejat saab käsitada pagulasena vastavalt nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivile 2004/83/EÜ kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele pagulasseisundi või muud liiki rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatuse omistamise miinimumnõuete ja pakutava kaitse sisu kohta [(ELT 2004, L 304, lk 12)], kui käesolevas direktiivis ei sätestata teisiti, eelkõige juhul, kui on põhjust oletada,

et teine riik korraldab tuvastamise või võimaldab piisavat kaitset. Eriti ei tohiks liikmesriike kohustada hindama varjupaigataotluse sisu, kui esimene varjupaigariik on taotlejale andnud pagulasseisundi või muul moel piisava kaitse ja taotleja lubatakse sinna riiki tagasi.“

4 Direktiivi 2005/85 artikli 1 kohaselt on selle direktiivi eesmärk kehtestada liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuded.

5 Direktiivi artikkel 2 „Mõisted“ sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

k) „liikmesriiki jäämine“ – jäämine selle liikmesriigi territooriumile, kaasa arvatud piirile või transiiditsooni, kus varjupaigataotlus esitati või kus seda läbi vaadatakse.“

6 Direktiivi artikkel 25 „Vastuvõetamatud taotlused“ sätestab:

„1. Lisaks juhtudele, kus taotlust ei vaadata läbi vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määrusele (EL) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2003, L 50, lk 1)] ei ole liikmesriigid kohustatud tuvastama, kas taotlejat saab käsitada pagulasena vastavalt direktiivile [2004/83], kui taotlust loetakse vastavalt käesolevale artiklile vastuvõetamatuks.

2. Liikmesriigid võivad lugeda varjupaigataotluse vastavalt käesolevale artiklile vastuvõetamatuks, kui:

- a) mõni teine liikmesriik on omistanud pagulasseisundi;
- b) vastavalt artiklile 26 loetakse taotleja seisukohalt esimeseks varjupaigariigiks mõnd muud riiki, mis pole liikmesriik;
- c) riiki, mis pole liikmesriik, loetakse vastavalt artiklile 27 taotleja seisukohalt turvaliseks kolmandaks riigiks;
- d) taotlejal lubatakse jääda asjaomasesse liikmesriiki muudel alustel, mille tulemusena talle antakse staatus, mis on võrdne pagulasseisundiga kaasnevate õiguste ja eelistega, mis tulenevad direktiivist [2004/83];
- e) taotlejal lubatakse jääda asjaomase liikmesriigi territooriumile muudel alustel, mis kaitsevad teda välja- või tagasisaatmise eest, kuni selgub punkti d kohase staatuse määramise menetluse tulemus;

[...]“.

Direktiiv 2013/32/EL

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiviga 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) sõnastati direktiiv 2005/85 uuesti.

8 Direktiivi 2013/32 põhjenduses 58 on märgitud:

„Eli lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 ning artikli 4a lõike 1 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokoll nr 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav.“

9 Selle direktiivi artikli 1 kohaselt on direktiivi eesmärk kehtestada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9), kohase rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded.

10 Direktiivi 2013/32 artikkel 33 „Vastuvõetamatud taotlused“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Lisaks juhtudele, kus taotlust ei vaadata läbi vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusele (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31)] ei ole liikmesriigid kohustatud hindama, kas taotleja vastab rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele vastavalt [direktiivile 2011/95], kui taotlust peetakse vastavalt käesolevale artiklile vastuvõetamatuks.

2. Liikmesriigid võivad pidada rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks ainult juhul, kui:

a) mõni teine liikmesriik on andnud rahvusvahelise kaitse;

[...]“.

11 Direktiivi 2013/32 artikli 53 „Kehtetuks tunnistamine“ esimene lõik sätestab:

„Direktiiv [2005/85] tunnistatakse liikmesriikide suhtes, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv, kehtetuks alates 21. juulist 2015, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi seoses käesoleva direktiivi siseriiklikkuse õigusesse ülevõtmise tähtajaga, mis on sätestatud II lisa B osas.“

Dublini III määrus

12 Määruse nr 604/2013 (edaspidi „Dublini III määrus“), millega tunnistati kehtetuks ja asendati määrus nr 343/2003 (edaspidi „Dublini II määrus“), põhjendustes 2 ja 41 on märgitud:

„(2) Ühine varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühine varjupaigasüsteem, on osa [liidu] eesmärgist luua järk-järgult vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumatute asjaolude tõttu taotleavad õiguspäraselt kaitset liidus.

[...]

(41) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 ja artikli 4a lõike 1 kohaselt on kõnealused liikmesriigid teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.“

13 Nimetatud määruse artikli 1 kohaselt sätestatakse selles määruses sellised kriteeriumid ja mehhanismid rahvusvahelise kaitse taotluste puhuks, mille eesmärk direktiivi 2011/95 artikli 2 punktis h sätestatud määratluse kohaselt – millele Dublini III määruse artikli 2 punkt b viitab – on saada pagulasseisund või täiendava kaitse seisund.

14 Määruse artikli 18 lõike 1 punkt d näeb ette:

„Käesoleva määruse kohaselt vastutav liikmesriik on kohustatud:

[...]

d) võtma artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku, kelle taotlus on tagasi lükatud ja kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil.“

15 Määruse artikkel 48 sätestab:

„[Dublini II määrus] tunnistatakse kehtetuks.

[...]

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele või selle artiklitele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid tuleb lugeda II lisas esitatud vastavustabeli kohaselt.“

Iiri õigus

16 Vastavalt 2015. aasta rahvusvahelise kaitse seaduse (International Protection Act 2015) § 21 lõike 2 punktile a loetakse rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatuks, kui mõni teine liikmesriik on omistanud taotlejale pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

17 M. S., M. W. ja G. S. on kolmandate riikide kodanikud, kes sisenesid pärast Itaalias täiendava kaitse seisundi saamist 2017. aastal Iirimaa ja esitasid seal International Protection Office'ile (rahvusvahelise kaitse amet, Iirimaa) rahvusvahelise kaitse taotlused.

18 Rahvusvahelise kaitse amet lükkas need taotlused oma 1. detsembri 2017. aasta ning 2. veebruari ja 29. juuni 2018. aasta otsustega tagasi põhjusel, et üks teine liikmesriik, nimelt Itaalia, oli nende isikutele juba omistanud täiendava kaitse seisundi.

19 M. S., M. W. ja G. S. vaidlustasid need otsused International Protection Appeals Tribunalis (rahvusvahelise kaitse taotlustega seoses esitatud edasikaebusi lahendav kohus, Iirimaa), kes jättis nende kaebused 23. mai, 28. septembri ja 18. oktoobri 2018. aasta otsustega rahuldamata.

20 Põhikohtuasja kaebajad pöördusid High Courti (kõrge kohus, Iirimaa) poole, paludes need otsused tühistada.

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, viidates 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsuse Ibrahim jt (C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219) punktidele 58 ja 71, et direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkt a lubab liikmesriigil lükata rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu tagasi, kui mõni teine liikmesriik on taotlejale andnud rahvusvahelise kaitse, sõltumata sellest,

kas tegemist on pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga. Direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktis a sätestatud korra kohaselt piirdub see võimalus aga juhtudega, mil taotlejale on teises liikmesriigis omistatud pagulasseisund.

- 22 Direktiivi 2013/32 ja Dublini III määruse kohaldamisel nende koostoimes ei ole seega ükski liikmesriik kohustatud rahvusvahelise kaitse taotlust menetlema, kui täiendav kaitse on teises liikmesriigis juba antud.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab siiski, et kuigi Iirimaa osales Dublini III määruse vastuvõtmisel ja rakendamisel, otsustas ta direktiivi 2013/32 vastuvõtmisel ja rakendamisel mitte osaleda, mistõttu on sellele liikmesriigile jätkuvalt siduv direktiiv 2005/85.
- 24 Selles kontekstis tekkis eelotsusetaotluse esitanud kohtul sisuliselt küsimus, kas juhul, kui liikmesriigile on direktiiv 2005/85 ja Dublini III määrus siduvad nende koostoimes, tuleb selle direktiivi artiklit 25 tõlgendada nii, et selle artikliga on vastuolus nimetatud liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt peetakse rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks, kui taotlejale on teises liikmesriigis täiendav kaitse juba antud. Täpsemalt soovib see kohus teada, milline on direktiivi artikli 25 lõike 2 punktides d ja e ette nähtud vastuvõetamatuse aluste ulatus, eriti mis puutub neis sätetes esineva mõiste „asjaomane liikmesriik“ tõlgendamisse.
- 25 Lisaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas see, kui esimeses liikmesriigis täiendava kaitse seisundi saanud kolmanda riigi kodanik esitab teises liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse, kujutab endast õiguste kuritarvitamist, mistõttu teine liikmesriik võib lugeda selle taotluse vastuvõetamatuks.
- 26 Neil asjaoludel otsustas High Court (kõrge kohus, Iirimaa) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktides d ja e viidatud „asjaomane liikmesriik“ tähendab esimest liikmesriiki, kes on andnud rahvusvahelise kaitse taotlejale varjupaigaga võrdsustatud kaitse, või mõnda teist liikmesriiki, kellele on esitatud hilisem rahvusvahelise kaitse taotlus, või ükskõik kumba neist liikmesriikidest?
2. Kui kolmanda riigi kodanikule on esimeses liikmesriigis antud rahvusvaheline kaitse täiendava kaitse kujul ja ta liigub teise liikmesriigi territooriumile, siis kas uue taotluse esitamine rahvusvahelise kaitse saamiseks kujutab endast õiguste kuritarvitamist viisil, mis lubab teisel liikmesriigil võtta meetme, milles nähakse ette, et sellise hilisema taotluse esitamine on vastuvõetamatu?
3. Kas direktiivi 2005/85 artiklit 25 tuleb tõlgendada nii, et see takistab liikmesriigil, kellele ei ole siduv [direktiiv 2013/32], kuid kellele on siduv [Dublini III määrus], võtmast sellist meetet, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja milles käsitatakse vastuvõetamatuna varjupaigataotlust, mille on esitanud kolmanda riigi kodanik, kellele mõni muu liikmesriik on varem andnud täiendava kaitse?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja kolmas küsimus

- 27 Esimese ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2005/85 artikli 25 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi – kelle suhtes on kohaldatav Dublini III määrus, kuid kellele direktiiv 2013/32 pole siduv – õigusnormid, mille kohaselt peetakse rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks, kui taotlejale on teises liikmesriigis omistatud täiendava kaitse seisund.

- 28 Sissejuhatuses tuleb märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 8, 11 ja 12, otsustas Iirimaa mitte osaleda direktiivi 2013/32 – millega tunnistati direktiiv 2005/85 sellega seotud liikmesriikide jaoks kehtetuks – vastuvõtmisel ja rakendamisel, kuid osaleda Dublini III määruse – millega tunnistati kehtetuks ja asendati Dublini II määrus – vastuvõtmisel ja rakendamisel.
- 29 Seetõttu on Iirimaaale varjupaigamenetluse küsimustes kohaldatav direktiiv 2005/85 koostoimes Dublini III määrusega.
- 30 Direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 kohaselt võivad liikmesriigid pidada varjupaigataotlusi selles sättes nimetatud juhtudel vastuvõetamatuks.
- 31 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 24, on eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktides d ja e nimetatud vastuvõetamatuse alused võimaldavad liikmesriigil lükata kolmanda riigi kodaniku varjupaigataotlus vastuvõetamatuse tõttu tagasi, kui see kodanik on mõnes teises liikmesriigis varem juba saanud täiendava kaitse seisundi. Nimetatud kohtu hinnangul on see nii, kui nendes sätetes toodud väljendit „asjaomane liikmesriik“ tuleb tõlgendada selliselt, et see võib viidata liikmesriigile, kus sellele kodanikule on varem antud täiendav kaitse.
- 32 Direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punkt d sätestab, et liikmesriigid võivad pidada varjupaigataotlust vastuvõetamatuks, kui taotlejal lubatakse jääda „asjaomasesse liikmesriiki“ muudel alustel, mille tulemusena talle antakse staatus, mis on võrdne pagulasseisundiga kaasnevate õiguste ja eelistega, mis tulenevad direktiivist 2004/83.
- 33 Direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punkti e kohaselt võivad liikmesriigid pidada taotlust vastuvõetamatuks, kui taotlejal lubatakse jääda „asjaomase liikmesriigi“ territooriumile muudel alustel, mis kaitsevad teda välja- või tagasisaatmise eest, kuni selgub direktiivi artikli 25 lõike 2 punkti d kohase staatuses määramise menetluse tulemus.
- 34 Kui direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktis a toodud väljend „mõni teine liikmesriik“ tähendab liikmesriiki, kus taotlejale on varem omistatud pagulasseisund, siis direktiivi artikli 25 lõike 2 punktides d ja e kasutatud väljend „asjaomane liikmesriik“ osutab liikmesriigile, kuhu taotlejal on lubatud jääda muudel alustel, millele on viidatud viimati nimetatud sätetes.
- 35 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 41 märkis, on erinevate mõistete kasutamine ühelt poolt direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktis a ja teiselt poolt artikli 25 lõike 2 punktides d ja e seletatav sellega, et liidu seadusandja pidas silmas kaht eri olukorda, mistõttu ei saa väljendit „asjaomane liikmesriik“ pidada samaväärseks väljendiga „mõni teine liikmesriik“.
- 36 Sellest tuleneb, et direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktides d ja e nimetatud „asjaomane liikmesriik“ ei saa viidata liikmesriigile, kes on varem omistanud taotlejale täiendava kaitse seisundi.
- 37 Niisugust tõlgendust kinnitab selle sätte kontekst. Selle direktiivi artikli 2 punktis k on väljend „liikmesriiki jäämine“ määratletud kui jäämine selle liikmesriigi territooriumile, kus rahvusvahelise kaitse taotlus esitati või kus seda läbi vaadatakse. Nimetatud direktiivi artikli 25 lõike 2 punktid d ja e viitavad aga konkreetselt olukorrale, kus taotlejal on lubatud jääda asjaomasesse liikmesriiki või asjaomase liikmesriigi territooriumile.
- 38 Järelikult, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 44 sisuliselt märkis, viitab väljend „asjaomane liikmesriik“ direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktides d ja e liikmesriigile, kus kolmanda riigi kodanik varjupaigataotluse esitas ja mille territooriumile ta võib jääda, kas sellepärast, et liikmesriik on talle juba omistanud staatus, mis on võrdne pagulasseisundiga kaasnevate õiguste ja eelistega, või sellepärast, et menetlus, mille tulemusel otsustatakse selle staatuses omistamine, on veel käimas.

- 39 Sellest järeldub, et direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktides d ja e nimetatud vastuvõetamatuse alused ei võimalda liikmesriigil lükata kolmanda riigi kodaniku varjupaigataotlust vastuvõetamatuse tõttu tagasi, kui see kodanik on mõnes teises liikmesriigis varem saanud täiendava kaitse.
- 40 Direktiivi 2005/85 artikli 25 lõikes 1 on tõesti täpsustatud, et selle artikli lõikes 2 loetletud vastuvõetamatuse alused lisanduvad „juhtudele, kus taotlust ei vaadata läbi vastavalt [Dublini II] määrusele“, ning üks selle määruse artikli 16 lõike 1 punktis e nimetatud läbivaatamata jätmise alustest näeb ette, et selle määruse kohaselt rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik on kohustatud võtma tagasi kolmanda riigi kodaniku, kelle taotlus on tagasi lükatud ja kes viibib elamisloata mõne teise liikmesriigi territooriumil.
- 41 Euroopa Kohus on direktiivi 2005/85 ja Dublini II määruse koostoimes kohaldamise kohta otsustanud, et direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punkt a lubab liikmesriigil lükata varjupaigataotluse vastuvõetamatuse tõttu tagasi vaid siis, kui taotlejale on teises liikmesriigis omistatud pagulasseisund (vt selle kohta 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punktid 58 ja 71). Seega ei saa liikmesriik, kus esitas varjupaigataotluse kolmanda riigi kodanik, kellele on teises liikmesriigis antud täiendav kaitse, seda taotlust direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punkti a alusel vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Samas võib see esimene liikmesriik alati algatada Dublini II määruse artikli 16 lõike 1 punkti e alusel tagasivõtmismenetluse.
- 42 Samas tuleb märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 28, otsustas Iirimaa, kelle suhtes jäi direktiiv 2005/85, mis oli direktiiviga 2013/32 kehtetuks tunnistatud, siiski kehtima, osaleda Dublini III määruse – millega tunnistati kehtetuks Dublini II määrus – vastuvõtmisel ja rakendamisel. Seega ei saa seda liikmesriiki käsitada seotuna direktiiviga 2013/32 ega ka Dublini II määrusega.
- 43 Niisiis tuleb direktiivi 2005/85 artikli 25 lõikes 1 toodud viidet Dublini II määrusele mõista viitena Dublini III määrusele viimati nimetatud määruse artikli 48 tähenduses. Dublini III määruse II lisas esitatud vastavustabeli kohaselt on läbivaatamata jätmise alus, mis oli ette nähtud Dublini II määruse artikli 16 lõike 1 punktis e, nüüd ette nähtud Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punktis d.
- 44 Mis aga puutub Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punktis d ette nähtud läbivaatamata jätmise alustesse direktiivi 2013/32 ja Dublini III määruse koostoimes kohaldamisel, siis Euroopa Kohus on otsustanud, et liikmesriik ei saa teiselt liikmesriigilt õiguspäraselt nõuda, et viimane võtaks selle määrusega kindlaks määratud menetluste raames vastu või tagasi kolmanda riigi kodaniku, kes on esitanud esimesena nimetatud liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse pärast seda, kui talle on teises liikmesriigis antud täiendav kaitse. Liidu seadusandja on sellises olukorras nimelt leidnud, et sellise rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamine peab toimuma direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkti a kohase vastuvõetamatuse tunnistamise otsusega, mitte Dublini III määruse artikli 26 kohase otsusega isiku üleandmise ja taotluse läbivaatamata jätmise kohta (5. aprilli 2017. aasta kohtumäärus Ahmed, C-36/17, EU:C:2017:273, punktid 39 ja 41, ning 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punktid 78 ja 79).
- 45 Seega, kuna Iirimaale ei ole siduv ei direktiiv 2013/32 ega Dublini II määrus, ei või Iiri pädevad ametiasutused sellises olukorras, kus varjupaigataotlejale on teises liikmesriigis antud täiendav kaitse, teha direktiivi 2013/32 alusel vastuvõetamatuse otsust ega algatada Dublini II määruse alusel vastuvõtmis- või tagasivõtmismenetlust, mistõttu oleksid need ametiasutused põhimõtteliselt kohustatud varjupaigataotluse läbi vaatama.
- 46 Selline lahendus – isegi kui see peaks nähtuma Iirimaa valikust mitte kohaldada teatavaid Euroopa ühise varjupaigasüsteemi meetmeid – oleks aga vastuolus mitte ainult selle süsteemi loogikaga, vaid ka direktiivi 2005/85 ja Dublini III määruse eesmärkidega.

- 47 Nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktidest 41 ja 44, on liidu seadusandja nii direktiivi 2005/85 ja Dublini II määruse kui ka direktiivi 2013/32 ja Dublini III määruse koostoimes kohaldamise kohta leidnud, et liikmesriik ei ole kohustatud varjupaigataotlust läbi vaatama, kui taotlejale on teises liikmesriigis juba antud täiendav kaitse. Seda tõdemust peegeldab muu hulgas ka direktiivi 2005/85 põhjendus 22, mille kohaselt ei tohiks liikmesriike kohustada hindama varjupaigataotluse sisu, kui esimene varjupaigariik on taotlejale andnud pagulasseisundi või muul moel piisava kaitse ja taotleja lubatakse sinna riiki tagasi.
- 48 Selles kontekstis tuleb märkida, et liikmesriikide vastastikuse usalduse põhimõte, millel Euroopa ühine varjupaigasüsteem põhineb, on liidu õiguses põhjapaneva tähtsusega, kuna see võimaldab luua ja säilitada sisepiirideta ala (vt selle kohta 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punkt 84).
- 49 Direktiivi 2005/85 artikli 25 lõike 2 punktide b ja c kohaselt võib liikmesriik kolmanda riigi kodaniku rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata, kui kolmas riik on talle andnud piisavaks loetava kaitse.
- 50 Neil tingimustel – nagu kohtujurist sisuliselt märkis oma ettepaneku punktis 70 – ei oleks see, kui kohustada Irimaad, kes osaleb Dublini III määruhes, vaatama läbi kolmanda riigi kodaniku rahvusvahelise kaitse taotlust, kui see kodanik on mõnes teises liikmesriigis varem saanud täiendava kaitse, kooskõlas sellega, et ta võib kolmanda riigi kodaniku taotluse vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata juhul, kui kolmas riik on taotlejale andnud piisavaks loetava kaitse.
- 51 Nagu tuleneb direktiivi 2005/85 põhjendusest 6 ja artiklist 1, on direktiivi eesmärk kehtestada liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuded muu hulgas selleks, et piirata varjupaigataotlejate edasist liikmesriikidevahelist liikumist, mille on põhjustanud erinevused õigusraamistikus. Dublini III määruse kohta on Euroopa Kohus leidnud, et selle määruusega just soovitakse vältida sellist liikumist, nähes ette ühtsed mehhanismid ja kriteeriumid rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi kindlaksmääramiseks (vt selle kohta 2. aprilli 2019. aasta kohtuotsus H. ja R., C-582/17 ja C-583/17, EU:C:2019:280, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Kui aga selline liikmesriik nagu Iirimaa, kellele on siduv nii direktiiv 2005/85 kui ka Dublini III määrus, oleks kohustatud läbi vaatama nende kolmandate riikide kodanike rahvusvahelise kaitse taotlused, kellele on teises liikmesriigis juba täiendav kaitse antud, siis võiks selline olukord innustada neid kodanikke liikuma teistesse liikmesriikidesse, põhjustades seeläbi täiendavaid liikumisi, mida nimetatud direktiivi ja määruusega just soovitakse vältida (vt analoogia alusel seoses Dublini III määruusega 17. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Mirza, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, punkt 52).
- 53 Sellest tuleneb, et kui liikmesriigid võivad varjupaigataotluse vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata, kui taotlejale on kolmandas riigis antud piisav kaitse, siis peab neil *a fortiori* – Euroopa ühise varjupaigasüsteemi konteksti ja eesmarke arvestades – olema õigus samuti talitada juhul, kui taotlejale on juba antud täiendav kaitse teises liikmesriigis.
- 54 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2005/85 artikli 25 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi – kelle suhtes on kohaldatav Dublini III määrus, kuid kellele direktiiv 2013/32 pole siduv – õigusnormid, mille kohaselt peetakse rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks, kui taotlejale on teises liikmesriigis omistatud täiendava kaitse seisund.

Teine küsimus

- 55 Arvestades esimesele ja kolmandale küsimusele antud vastust, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiivi 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta artikli 25 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi – kelle suhtes on kohaldatav Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, kuid kellele Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta pole siduv – õigusnormid, mille kohaselt peetakse rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks, kui taotlejale on teises liikmesriigis omistatud täiendava kaitse seisund.

Allkirjad